

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів щодо удосконалення заходів з виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту акта

З метою належної реалізації державної антикорупційної політики, підвищення ефективності заходів фінансового контролю та забезпечення своєчасного виявлення фактів можливого незаконного збагачення осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, виникає необхідність активізації роботи правоохоронних органів з виявлення необґрунтованих активів та документування обставин їх набуття.

Згідно з пунктом 1 частини восьмої статті 290 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) «активи» для цілей глави 12 цього Кодексу означає грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування.

Під «набуттям активів» для цілей глави 12 ЦПК України потрібно розуміти набуття активів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність, а також набуття активів у власність іншою фізичною або юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Крім того, відповідно до статті 368⁵ Кримінального кодексу України, набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких значно перевищує її законні доходи, є кримінально караним діянням (незаконне збагачення).

Отже, виявлення фактів незаконного збагачення та набуття необґрунтованих активів взаємопов'язані. Уживаючи заходів щодо виявлення органами Національної поліції України фактів незаконного збагачення стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, можливе встановлення фактів набуття необґрунтованих активів такими особами.

Водночас ЦПК України визначено, що повноваження вживати заходів для виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості

(частина п'ята статті 290 ЦПК України) належить до повноважень Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а у визначених законом випадках – Державного бюро розслідувань та Генеральної прокуратури України.

Згідно зі статтею 216 Кримінального процесуального кодексу України Національна поліція України здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтею 368⁵ Кримінального кодексу України, щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначених у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», **крім тих**, досудове розслідування кримінальних правопорушень стосовно яких віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України або Державного бюро розслідувань.

Слід звернути увагу на те, що більшість осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», стосовно яких Національною поліцією України здійснюються заходи щодо документування кримінальних корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією складають **державні службовці категорій «Б» та «В», посадові особи органів місцевого самоврядування IV-VII, депутати міських, районних, селищних та сільських рад, а також інші особи, які уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.**

Зазначений факт свідчить про те, що Національна поліція України здійснює заходи щодо протидії кримінальним корупційним правопорушенням.

Водночас законодавством не передбачено вжиття заходів Національною поліцією України щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в розрізі цивільного процесуального законодавства стосовно **зазначеної категорії осіб.**

Підрозділи Національної поліції України в межах визначених законом повноважень зможуть здійснювати заходи щодо збору, аналізу та документування інформації, яка буде свідчити про наявність необґрунтованих активів та можливі факти незаконного збагачення.

Кількість притягнутих до відповідальності за статтею 290 ЦПК України наразі є незначна. Ураховуючи наявність територіальних підрозділів, термін збору матеріалів може значно зменшитися, завдяки чому зменшиться й кількість посадовців, які залишаються поза увагою.

З огляду на викладене, зміни до статті 290 ЦПК України щодо наділення повноваженнями Національну поліцію України є доцільними у зв'язку з тим, що робота поліції має бути завершеною, а саме: притягнення до відповідальності посадовця за всіма вчиненими правопорушеннями.

2. Мета

Основною метою проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності

за невиконання законних вимог посадових осіб» (далі – проект Закону) є забезпечення ефективного виявлення активів, законність походження яких викликає обґрунтовані сумніви, а також формування належної доказової бази для подальшого використання у кримінальних провадженнях або у справах щодо визнання активів необґрунтованими.

Основними завданнями є:

виявлення фактів набуття особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких не відповідає їх законним доходам;

збір, аналіз та документування інформації щодо джерел походження таких активів;

установлення обставин придбання майна, користування активами або здійснення значних видатків;

формування матеріалів, які можуть бути використані у кримінальному провадженні або передані до уповноважених органів.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом Закону передбачається внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, щодо встановлення адміністративної відповідальності за ненадання інформації Національній поліції України на запит їх посадових осіб, надання завідомо недостовірної інформації чи не в повному обсязі, порушення встановлених законом строків її надання, повідомлення третіх осіб про те, що про них збирається відповідна інформація, або невиконання інших законних вимог посадових осіб зазначених органів.

Проєктом Закону також передбачено доповнення частини п'ятої статті 290 ЦПК України та частини першої статті 23 (Основні повноваження поліції) Закону України «Про Національну поліцію» положеннями щодо надання Національній поліції України повноважень щодо вжиття заходів з виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості та інші зміни.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють Конституція України, Кримінальний кодекс України, Цивільний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України «Про Службу безпеки України», «Про прокуратуру», «Про Національне антикорупційне бюро України», Закони України «Про запобігання корупції», «Про Державне бюро розслідувань», «Про виконавче провадження», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про Бюро економічної безпеки України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування проєкту акта

Реалізація проєкту акта не потребуватиме додаткових витрат та не впливатиме на показники Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Наслідком прийняття проєкту Закону стане забезпечення ефективного виявлення активів, законність походження яких викликає обґрунтовані сумніви, а також формування належної доказової бази для подальшого використання у кримінальних провадженнях або у справах щодо визнання активів необґрунтованими.

Народні депутати України

**Максим ПАВЛЮК
та інші**

